

Wohlbefinden und Engagiertheit

Door Klara Schlömer

In 1996 ben ik met een aantal collega's betrokken bij het EU-project: 'Improving Early Childhood Education's Quality'. Onder leiding van de Universiteit van Leuven werd in zes Europese landen de kwaliteit van onderwijs voor twee tot zevenjarigen onderzocht. De focus was voor alle deelnemers hetzelfde. Niet de ruimte, de materialen, het leerplan of de methodes staan centraal, maar de mate van welbevinden en betrokkenheid van kinderen. Een tweede opdracht was: "Is ErvaringsGericht werken ook in een niet Belgische context bruikbaar." Dertien jaar later raakt het me nog steeds.

Betrokkenheid in het Duits

Het woord betrokkenheid vertalen in het Duits was de eerste uitdaging. Letterlijk vertaald betekent het 'innerlijke deelname'. Na lang overleg hebben we met de werkgroep samen met instellingen in Berlijn en Munchen voor het woord 'engagiertheit' gekozen. Intussen zijn de Leuvense betrokkenheidschaal, de tien actiepunten en de 'Doos vol gevoelens' in veel kleuterscholen bekend en enkele kleuterscholen werken met het ErvaringsGericht Onderwijs als pedagogische visie.

De kinderen inschatten met een nieuwe bril

In de verschillende instellingen begon de zoektocht naar betrokken en actieve kinderen. Met deze nieuwe bril kijk je niet alleen naar wát het kind doet, maar vooral met welke intensiteit. De betekenis van activiteiten voor kinderen is een

criterium geworden. We proberen in het hoofd van een kind te kruipen. Een groot voordeel van veel observeren en kijken naar welbevinden en betrokkenheid is dat je tijdig ziet welke ondersteuning een kind nodig heeft. Geen enkel kind kan dan vergeten of over het hoofd gezien worden. Na enige jaren ervaring heb ik mijn collega's gevraagd wat er veranderd is in hun kijken naar en denken over kinderen. Dit waren de reacties:

- We remmen de kinderen veel te vaak. Fabian rent vaak door het hele gebouw. Voorheen zei ik meteen: "Hou op, dat stoort!". Nu kijk ik het eerst even aan om erachter te komen wat zijn bedoelingen zijn.
- Ik observeer de activiteit van kinderen in hoeken veel preciezer. Als ik mijn hoeken aanpas doe ik dat vanuit een ander perspectief. Ik neem nu de betrokkenheid van kinderen als maatstaf.
- We kunnen niemand verplichten vanuit betrokkenheid en welbevinden te werken. Als je zelf niet betrokken bent springt de vonk niet over. Hetzelfde geldt voor welbevinden. Als je goed voor jezelf zorgt, kun je dat ook voor kinderen doen.
- Ik ben me bewuster geworden van mijn eigen rol. Als meerdere kinderen in mijn klas een lage betrokkenheid tonen, wat zegt dat dan over mij? Mijn taak is dan de betrokkenheid van kinderen te verhogen.
- Bij mij is de houding ten opzichte van 'moeilijke' kinderen veranderd. Ik probeer nu veel intensiever het perspectief van het kind in te nemen.
- Onze gesprekken met ouders verlopen veel positiever. Onze bevindingen uit observaties zijn te zien aan de wand met foto's en beschrijvingen. Het roept veel gespreksstof bij ouders op.

Hoe gaat het verder bij ons?

Het blijft spannend hoe het E.G.O. in Duitse kleuterscholen verder doorontwikkelt. Overal staan de curricula van kleuterscholen ter discussie. Daarin spelen observatie en documentatie een belangrijke rol. Een grote verandering is dat steeds meer universiteiten studierichtingen hebben voor vroeg- en voorschoolse educatie. Hierdoor krijgt de begeleiding van jonge kinderen meer gewicht. Daarnaast raken, door onze goede ervaringen, ook steeds meer basisscholen geïnteresseerd in de 'Leuvense betrokkenheidschaal'. Een goede ontwikkeling die veel mogelijkheden biedt voor de toekomst van het Duitse onderwijs.

Klara Schlömer, Berufskolleg Erkelenz
schloemer@bk-erkelenz.de